Dzikie zwierzęta w UG, UM i UMiG

Interwencje gmin wobec zwierząt dzikich, domowych i bezdomnych - kolizje drogowe, odłów i pomoc weterynaryjna, dziki i gatunki chronione, podział kompetencji służb, procedury prawne, finansowanie oraz rozliczanie kosztów.

Wideoszkolenie PCC Poland skierowane do pracowników urzędów miast, urzędów gmin, którzy zajmują się sprawą dzikich zwierząt na terenie miast czy gmin.

Kto ma obowiązek interweniować, kto ponosi koszty i jak postępować zgodnie z przepisami, gdy zwierzę stanowi zagrożenie, jest ranne lub padłe? Poznaj praktyczne rozwiązania najtrudniejszych sytuacji w pracy gminy!

Szkolenie poświęcone jest praktycznym zasadom postępowania gmin w sprawach dotyczących zwierząt dzikich, domowych i bezdomnych. Uczestnicy dowiedzą się, jak prawidłowo organizować interwencje, ustalać odpowiedzialność poszczególnych organów i służb, reagować na zagrożenia ze strony dzikich zwierząt oraz postępować w przypadku kolizji drogowych, rannych i padłych zwierząt. Omówione zostaną również procedury dotyczące gatunków chronionych, odłowu, opieki weterynaryjnej, dokumentowania działań oraz finansowania i rozliczania kosztów interwencji. Szkolenie opiera się na konkretnych problemach i pytaniach pojawiających się w codziennej pracy urzędników.

W programie m.in.:

- Podział kompetencji przy rannych i martwych zwierzętach oraz dokumentacja kosztów.
- Współpraca służb, opieka weterynaryjna i finansowanie działań gminy.
- Zgłoszenia o dzikach, zabezpieczenie miejsca i współpraca z Inspekcją Weterynaryjną.
- Różnice w statusie prawnym i właściwe procedury interwencji.
- Szkody, płoszenie, zezwolenia i zabezpieczenie nieruchomości.
- Pomoc ptakom, transport, gniazda i procedury przy ptasiej grypie.
- Koty wolno żyjące, odbiór interwencyjny i rozliczanie kosztów właściciela.

Wzory pism, jakie otrzymają uczestnicy:

- Wzór umowy z kliniką weterynaryjną
- Wzór wniosku o zwrot kosztów leczenia rannych leśnych zwierząt
- Wzór sprawozdania dotyczącego odstrzału redukcyjnego bobrów, skierowane do RDOŚ

Szczegółowy program szkolenia:

1. Kolizje drogowe i finansowanie interwencji

Zagadnienia programowe

- Ranne i martwe zwierzęta po kolizji drogowej
- Podział kompetencji gminy, zarządcy drogi i służb
- Ustalenie podmiotu finansującego interwencję
- Dokumentacja zdarzenia i poniesionych kosztów

Pytania:

- Gdzie gmina powinna odesłać zwierzęta ranne w wyniku kolizji drogowej?
- Jak postępować z ranną lub martwą zwierzyną po kolizji? Które przepisy stanowią podstawę wezwania służb i jak rozróżnić obowiązki dotyczące zwierzęcia żywego i zwłok?
- Co w momencie przypadku kiedy martwe zwierzę znajduje się w pasie drogi krajowej lub powiatowej — czy zarządca drogi powinien przejąć sprawczość nad zabezpieczeniem padłej zwierzyny ?
- Gdzie urzędy mogą uzyskać informacje, w sprawie przejęcia rannego zwierzęcia pod opiekę weterynaryjną przez odpowiedzialne organy?
- Co w przypadku, jeżeli padłe zwierzę znajduje się na granicy działek osób prywatnych? Kto powinien odpowiadać za takie zwierzę?
- Co w momencie kiedy padłe zwierzę, w wyniku kolizji drogowej, znajduje się na rozstaju dróg lub skrzyżowaniu dróg?
- Co w przypadku, jeżeli doszło do wypadku z udziałem dzikiej zwierzyny na rozwidleniu dróg, gdzie po jednej stronie teren należy do innego województwa, a z kolei po drugiej stronie do kolejnego województwa?
- Czy można starać się o zwrot środków za utylizację padłych zwierząt, które są własnością skarbu państwa?
- Jaki organ powinien zająć się taką sprawą kolizji z udziałem zwierząt domowych np. kot, pies na drogach krajowych?
- Jak ustalić odpowiedzialny podmiot przy padłym zwierzęciu na drodze powiatowej lub wojewódzkiej? Jak postąpić, gdy zgłoszenie trafia do gminy zamiast do zarządcy drogi?
- Na jakiej podstawie można uzyskać zwrot kosztów leczenia lub transportu do ośrodka rehabilitacji? Jak ocenić żądanie refundacji kierowane do marszałka województwa lub innego organu?
- Co zrobić w przypadku zwierzyny padłej, znajdującej się poza pasem drogowym? Jaki organ powinien wziąć odpowiedzialność?
- Jak powinien wyglądać rejestr padłych zwierząt w wyniku kolizji?
- Jak dokumentować miejsce kolizji, stan zwierzęcia, zlecenie interwencji i poniesione wydatki? Jak przygotować dokumentację do kontroli finansowej oraz żądania zwrotu kosztów?
- Jak ustalić prawną podstawę finansowania leczenia rannej sarny oraz odbioru i utylizacji zwłok po kolizji? Jak odróżnić koszty gminy od obowiązków zarządcy drogi?
- Jak ustalić właściwy ośrodek rehabilitacji i możliwości przyjęcia zwierzęcia? Czy każda gmina ma obowiązek utworzenia własnego ośrodka?
- Czy rejestr padłych zwierząt jest obowiązkowy? Czy wynika to z ustawy?
- Czy zarząd dróg może odmówić zebrania martwych zwierząt domowych np. kot, pies?
- Jak ustalić granicę pasa drogowego i właściwego zarządcę na podstawie map oraz danych ewidencyjnych, gdy miejsce znalezienia zwierzęcia jest sporne?

2. Organizacja pomocy i odłowu

Zagadnienia programowe

- Organizacja pomocy i dobór wykonawcy odłowu
- Współpraca właściwych służb
- Opieka weterynaryjna i transport zwierzęcia
- Finansowanie działań oraz dokumentowanie zlecenia

Pytania:

- Jak gmina może wspomóc wykonawców odstrzałów? Czy jest możliwe refundowanie zużytego materiału sprzętu, ryczałt za dojazd? Środki finansowe są przekazywane do starostw powiatowych, przez co urzędy gmin nie mają dofinansowania w zakupywaniu środków na odstrzał restrykcyjny.
- Kto powinien zająć się martwą sarną lub łosiem na prywatnej działce, także nieogrodzonej? Jak ustalić podstawę odbioru, finansowania i dokumentowania wydatku bez przyjmowania automatycznego obowiązku albo zwolnienia gminy?
- Jak postępować gdy zabezpieczenia standardowe nie są wystarczające w przypadku zagrożenia płynącego od dzikich zwierząt?
- Kto jest właściwy do odłowu dzikich zwierząt w mieście i na terenach prywatnych? Jak postąpić przy odmowie interwencji koła łowieckiego i ustalić podstawę finansowania lub zwrotu kosztów?
- Jak rozróżnić własność zwierzyny łownej w stanie wolnym od statusu innych dzikich gatunków? Kto wykonuje obowiązki właścicielskie w imieniu Skarbu Państwa i czy własność przesądza o podmiocie zobowiązanym do interwencji i pokrycia wydatków, w tym o roli nadleśnictwa?
- Jak ustalić finansowanie odstrzału redukcyjnego oraz odłowu z humanitarnym uśmierceniem zarządzonego przez starostę, gdy decyzja nie wskazuje płatnika lub powiat i wojewoda odmawiają finansowania? Jak przygotować podstawę wydatku i dokumentację na potrzeby kontroli RIO?
- Jak powinna wyglądać interwencja doraźna w sytuacjach wypadkowych, kiedy dochodzi do sytuacji awaryjnych z udziałem dzikich zwierząt, w momencie kiedy urzędy nie mają straży gminnej czy miejskiej?
- Czy środki przeznaczone w budżecie na zwierzęta bezdomne mogą finansować leczenie dzikich zwierząt? Jak ocenić podstawę wydatku dla całego terenu gminy, w tym prywatnych nieruchomości, i ewentualne obciążenie właściciela działki kosztami leczenia?
- Przypadek specjalny: Jak sobie radzić w momencie kiedy są zgłoszenia mieszkańców, że mieszkaniec przetrzymuje dzikie zwierzę, nie chce oddać ze względu na więź emocjonalną? Jak powinien zareagować urzędnik? Jak poprawić wizerunek urzędnika na bardziej pozytywny/przyjazny?
- Jaką rolę ma gmina w opiniowaniu rocznego planu łowieckiego i jakie informacje powinna zweryfikować?
- Jak ustalić uprawnienia do używania urządzenia do zdalnej immobilizacji, np. typu Palmer, oraz podawania środka znieczulającego? Jak organizować zlecenie i bezpieczeństwo interwencji?
- Jak zapewnić czasowe przetrzymanie rannego dzikiego zwierzęcia do transportu i jakie warunki prawne oraz organizacyjne trzeba spełnić?

3. Dziki i zagrożenia epizootyczne

Zagadnienia programowe

- Zgłoszenia obecności dzików i ocena zagrożenia
- Zabezpieczenie miejsca zdarzenia
- ASF i inne zagrożenia epizootyczne
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

Pytania:

- Jeśli zwierzę padło na terenie działki, która jest osoby prywatnej, np. teren sadu to gmina nie ma obowiązku odbioru takiego zwierzęcia i płacenia za to?
- W jaki sposób prawidłowo odnieść się do przepisu, który nie pozwala w formie dotacji wynająć firmę, która zajmowałaby się odstrzałem dzików? Dziki dokonują zniszczeń w uprawach i pojawiają się na obszarach nieruchomości mieszkańców?
- Jaki jest sposób postępowania z padłym dzikiem? Jakie służby powinno się zaangażować?
- Kwestia zabezpieczenia dzików padłych: jak powinna wyglądać procedura zabezpieczania dzików padłych, zanim pojawią się odpowiednie służby?
- Przypadek: dziki pojawiły się na terenach zabudowy: na terenach szkół gminnych i innych ośrodkach gminnych. Jak się przed tym bronić?
- Jakie informacje należy zawrzeć w ogłoszeniach zagrożenia ze strony dzików, w oparciu o podstawy prawne? Co jest podstawą do wydania ogłoszenia, decyzji o akcji edukacyjnej?
- Jak uargumentować wniosek o odstrzelenie redukcyjne dzików, aby był pozytywnie rozpatrzony przez starostwo? Czy warto do wniosku dołączać zdjęcia oraz zeznania mieszkańców?
- W sytuacji, gdy członkowie koła łowieckiego nie stawiają się na miejscu zdarzenia, a zwierzę (np. duży dzik) stanowi zagrożenie uniemożliwiające interwencję lekarza weterynarii, kto jest zobowiązany do jego uśpienia?
- Jak postąpić z dzikiem regularnie pojawiającym się pod blokiem lub na prywatnej posesji? Jak ustalić właściwe instytucje i działania zamiast odsyłać zgłaszającego między służbami?
- Co zrobić, jeśli Powiatowy Lekarz Weterynarii odmawia przyjazdu do martwego dzika?
- Kto powinien zakupić repelenty zapachowe? Powiat czy Gmina?
- Co w sytuacji, gdy dzik stoi na poboczu, nie ucieka i znajduje się blisko placu zabaw, nie reagując na próby przepłoszenia — kto powinien się nim zająć?
- Komu po godzinach pracy zgłosić dzika lub lisa o nietypowym zachowaniu, który może być chory? Jak uwzględnić podejrzenie ASF lub wścieklizny i właściwość Inspekcji Weterynaryjnej?

4. Wilki, łosie i duże ssaki

Zagadnienia programowe

- Status prawny wilka, łosia i innych dużych ssaków
- Dobór właściwej procedury interwencji
- Kompetencje podmiotów uczestniczących w sprawie

- Reakcja na zagrożenie dla mieszkańców

Pytania:

- Jak postępować w przypadku zagryzienia gospodarskich psów i zwierząt gospodarskich przez dzikie zwierzęta, np. wilki?
- Jak przygotować wniosek o odstępstwo od zakazów wobec wilka, w tym płoszenie lub umyślne zabicie? Jak odróżnić tę procedurę od odstrzału redukcyjnego zwierzyny łownej?
- Przypadek: Wilki, które są pod ochroną coraz częściej spotyka się na terenie gminy, podchodzą one do domostw. Jak gmina powinna zareagować przy ogromnej liczbie zgłoszeń w tej sprawie?
- Jak wygląda odpowiedzialność prawna za żywe zwierzęta, np. wilki pojawiające się na terenach zurbanizowanych?
- Jak zadbać o wyższe bezpieczeństwo w przypadku gdy wataha wilków zagraża psom i innym zwierzętom gospodarskim, a uzyskana zgoda na płoszenie jest dozwolona w odległości 100 metrów?
- Jakie stosować zasady bezpieczeństwa w przypadku wilków? Jaki jest bezpieczny odstęp?
- Jakie działania są dopuszczalne wobec łosia w mieście przy obowiązującym całorocznym okresie ochronnym? Jak odróżnić interwencję ratunkową od polowania i zweryfikować status ewentualnych zmian przepisów?
- Jak reagować na obecność łosia przy zabudowaniach? Jak odróżnić jego status zwierzęcia łownego objętego całorocznym okresem ochronnym od ścisłej ochrony gatunkowej wilka?
- Przypadek Zgłaszane zostają przypadki niedźwiedzia i żubra: zwierzęta objęte ochroną grasują na posesjach mieszkańców i powodują szkody. Sprawy zostają zgłoszone do nadleśnictwa, ale jednostka nie jest w stanie nic z tym zrobić, gdyż zwierzęta są zdrowe. Co w takim razie powinna zrobić gmina?
- Przypadek: Szczyt populacji niedźwiedzi. Urząd prowadzi wykaz zgłoszeń incydentów powodowanych przez niedźwiedzie. Te zwierzęta są pod ochroną i gmina nie ma szerokiego pola możliwości do załagodzenia sprawy. Jakie dodatkowe działanie gmina mogłaby podjąć?
- Co w przypadku, gdy żubry sprowadzane do środowiska ponownie, czynią spore szkody rolnikom? Jakie jest postępowanie?
- Jakie należy zorganizować akcje edukacyjne w zakresie niedźwiedzi (był widziany na wsi, na końcu miasta)?
- Jak zorganizować pilną nocną interwencję wobec ciężko rannego wilka po kolizji? Kto może stwierdzić konieczność uśmiercenia i jak uwzględnić ochronę gatunkową?

5. Bobry, lisy, nietoperze i pozostałe gatunki

Zagadnienia programowe

- Szkody powodowane przez bobry i inne gatunki
- Płoszenie oraz wymagane zezwolenia
- Lisy, nietoperze i szczególne sytuacje interwencji
- Zabezpieczenie nieruchomości przed powtarzającym się zagrożeniem

Pytania:

- Jak poradzić sobie z bobrami, które powodują zalania na terenie zabudowy gminnej?
- Jak powinien wyglądać wniosek o zgodę na rozebranie tam stworzonych przez bobry, aby został pozytywnie rozpatrzony?
- Przypadek: Populacja bobrów się rozrosła, bobry powodują szkody w uprawach. Rolnicy zgłaszają te problemy do urzędów. Jak postępować w tej sytuacji?
- Co napisać we wniosku dotyczącym odstrzału populacji bobrów?
- Jak ustalić, czy prace przy tamie bobrowej wymagają zgody Wód Polskich, zezwolenia organu ochrony przyrody lub obu procedur? Jak ocenić rozbudowę tamy i odróżnić ją od jej rozbiórki?
- Przypadek: Rozprzestrzeniająca się wścieklizna wśród lisów – jaki jest zakres kompetencji gminy?
- Jak postąpić z kolonią nietoperzy w budynku sakralnym lub prywatnym domu? Jak uwzględnić ochronę zwierząt i siedliska oraz okres wykonywania prac?
- Jak należy postąpić w przypadku zgłoszeń mieszkańców o regularnym przebywaniu lisa przy posesjach w obszarze zamieszkałym, jeśli gmina nie posiada narzędzi oraz środków finansowych na takie zadanie?
- Czy rannym gatunkiem chronionym może zająć się weterynarz, z którym gmina ma umowę?
- Co, w przypadku, gdy dzikie zwierzę jest pod ochroną i nie można stosować barier zapachowych?
- Jak postąpić ze szkodami wyrządzanymi przez bobry w zabytkowym parku? Jak odróżnić możliwość dochodzenia odszkodowania od kosztów nowych nasadzeń i zabezpieczenia drzew przez RDOŚ oraz interwencji przyrodniczej?

6. Ptaki i ich siedliska

Zagadnienia programowe

- Pomoc rannym i osłabionym ptakom
- Transport i przekazanie podmiotowi opiekuńczemu
- Gniazda oraz ochrona siedlisk
- Procedury zgłoszenia i zabezpieczenia przy ptasiej grypie

Pytania:

- Jeśli gniazdo bociana znajdujące się na terenie prywatnym, np. na konarze drzewa (bez korony) ulegnie uszkodzeniu to do kogo można się zgłosić w celu jego zdjęcia/naprawy?
- W jaki sposób pomóc rannym ptakom?
- Przypadek: Dzikie gęsi dokonujące przelotów w okolicach zagłębień zbiorników wodnych czy przez pola zasiane rzepakiem i zbożami, powodują szkody - Jakie działania zapobiegawcze warto wprowadzić, aby zminimalizować szkody spowodowane przez dzikie gęsi?
- Przypadek: gęsi złożyły jaja na terenie firmy prywatnej. Firma oczekuje odłowienia zwierzyny na koszt miasta. Jakie procedury urząd miasta powinien wszcząć?
- Jak ustalić możliwość odszkodowania za szkody żurawi na zasiewach i właściwy tryb działania? Jak

postąpić, jeśli przepisy nie przewidują odszkodowania dla danego przypadku?
- Jak oceniać sytuację łabędzi pozostających na zbiorniku zimą, kiedy interwencja jest potrzebna i jak działać bez niepotrzebnego płoszenia ptaków?
- Kwestia gołębi: jaki sposób gmina może, nieinwazyjnie, poradzić sobie z kolonią gołębi zanieczyszczających obszar gminy?
- Przypadek: dzikie gołębie, które mają siedlisko na terenie szkoły. Jakie podjąć działania, aby przenieść siedlisko gołębi?
- Jak poradzić sobie z siedliskiem gołębi na balkonach mieszkańców, gdzie składają jaja?
- Jak radzić sobie z mewami w miejscowościach nadmorskich, w szczególności w okresie letnim, kiedy jest okres lęgowy i powoduje to zagrożenie dla młodych mew, wymagających interwencji?
- Jak zorganizować zgodny z przepisami transport bociana lub innego chronionego ptaka do ośrodka rehabilitacji?
- Jak postąpić po uszkodzeniu gniazda bociana przez wichurę, także na konarze drzewa na prywatnej posesji? Kogo zawiadomić w sprawie usunięcia, naprawy lub zabezpieczenia gniazda?
- Przypadek: Bociany wiją gniazda na słupach energetycznych. Zgłaszamy do służb energetycznych. Jak profilaktycznie zadziałać, aby uniknąć większej liczby takich przypadków?
- Jakie procedury przeprowadzić w momencie kiedy pisklę wypadło z gniazda, a urzędnik jest poza pracą?
- Jak ustalić aktualne lokalne ograniczenia przy ptasiej grypie i współpracować z lekarzem weterynarii? Jak postąpić z rannym ptakiem na prywatnym terenie oraz przekazać mieszkańcom informacje i oznaczyć obszar?
- Przypadek: Kiedy zakończyć zakaz wypuszczania drobiu na obszarze zagrożonym ptasią grypą? Do kiedy taki zakaz obowiązuje?
- Kwestia ptaków: gawrony, które zaśmiecają teren parku. W jaki sposób uzyskuje się wniosek o odstraszanie ptaków?
- Jeśli bocian jest gatunkiem chronionym to dlaczego gmina ma podejmować interwencję? Często weterynarz nie wie, jak zająć się takim dzikim ptakiem i nie chce przyjechać na miejsce. Co w takiej sytuacji?
- Czy gmina może finansować dokarmianie dzikich ptaków i jak uwzględnić ryzyko ptasiej grypy oraz zalecenia właściwych służb?

7. Zwierzęta domowe i bezdomne

Zagadnienia programowe

- Zwierzęta domowe i bezdomne w działaniach gminy
- Opieka nad kotami wolno żyjącymi
- Odbiór interwencyjny i dokumentacja zdarzenia
- Rozliczenie kosztów obciążających właściciela

Pytania:

- Jak ustalić status kota zgłoszonego przez mieszkańca jako podrzucony i zakres obowiązków gminy?

Jak wyjaśnić podjęcie albo odmowę konkretnej czynności bez automatycznego uznawania każdego przypadku za brak podstaw interwencji?
- Przypadek: Jaka jest prawna procedura odebrania zwierzęcia od właściciela i obciążenia ich kosztami?
- Do jakiego momentu mamy uznawać zwierzę za bezdomne czy wolnożyjące?
- Czy jako podmioty zarządzające, mamy ustawowy obowiązek umieszczania kotów, psów w schronisku?
- Czy organem pomocniczym jest stowarzyszenie wspomagające walkę z bezdomnością wśród zwierząt?
- Gdzie należy dokonać weryfikacji schronisk w danym województwie? Jaki typ umów urząd powinien podpisywać z lekarzem weterynarii, z firmą utylizacyjną?
- Przypadek: znakowanie zwierząt. Czy urząd ma obowiązek znakowania zwierząt? Czy powinno się dokonywać znakowania zwierząt?
- Kto wydaje decyzję o czasowym odebraniu zwierzęcia i jaki jest podział kompetencji gminy, Policji oraz Inspekcji Weterynaryjnej, także przy zgłoszeniu 70 zwierząt w złych warunkach?
- Jakie kompetencje są w odbiorze zwierząt domowych rzekomo źle traktowanych ma DIOZ?
- Czy gmina może obciążyć właściciela kosztami umieszczenia psa w schronisku? A jeśli gmina wyda decyzje odmowną, to czy muszą je zwrócić? I kto ponosi koszt za ich odbiór przez DIOZ?
- Odebrano interwencyjnie na dwa psy. Okazało się, że właściciel posiadał sądowy zakaz posiadania psów. Zostanie wydana decyzja o ich odbiorze. Psy przebywają w schronisku. Pytanie, czy mogą już trafić do adopcji, biorąc pod uwagę, że nie mogą wrócić do właściciela? Złożono również zawiadomienie do prokuratury przez fundację odbierającą psy. Czy należy poczekać, czy dać szansę psom na nowy dom? Co, w przypadku psa odziedziczonego po zmarłej osobie? Nowi właściciele nie mogą się nim zająć, a schronisko odmawia przyjęcia prywatnym osobom.
- Kiedy i jak odławiać koty wolno żyjące do leczenia lub sterylizacji przy użyciu klatki? Jak rozróżnić odłów czasowy od kierowania do schroniska?
- Jak ocenić podstawę wystawienia tytułu wykonawczego za koszty opieki nad odebranym zwierzęciem oraz naliczania odsetek? Jak ustalić rodzaj należności, właściwy kod tytułu i czy dopuszczalne są odsetki podatkowe?

Prowadzący:

Maciej Nowicki

Starszy specjalista ds. ochrony środowiska i efektywności energetycznej w Wydziale Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Miejskiego w Żninie. Od ponad pięciu lat prowadzi sprawy związane z ochroną zwierząt oraz zapobieganiem chorobom zakaźnym zwierząt.

Na co dzień odpowiada za realizację zadań własnych i zleconych gminy w zakresie ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii dobrostanu zwierząt, interwencji, współpracy z inspekcjami oraz wdrażania przepisów dotyczących przeciwdziałania zagrożeniom epizootycznym.

Absolwent Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Doświadczenie zawodowe zdobywa w administracji samorządowej, łącząc praktyczną znajomość przepisów z codzienną współpracą z

mieszkańcami i służbami weterynaryjnymi

Terminy i szkolenia

Data: 09 grudnia 2026 10:00-15:00
Miejsce: Wideoszkolenie

Prawa autorskie do niniejszego programu przysługują Private Corporate Consulting Sp. z o.o. Udostępnianie, kopiowanie i przerabianie niniejszego programu bez pisemnej zgody Private Corporate Consulting Sp. z o.o., zagrożone jest odpowiedzialnością karną oraz cywilną